



חגי תשרי

פעילות אווירה לקראת הימים הנוראים

מבוא

אנו עומדים בפתחם של הימים הנוראים להם מקום ומשמעות מיוחדת בחיי העם היהודי. בלוח השנה העברי פזורים חגים רבים. מאפייני כל חג וחג הם רבים ומגוונים ובאים לידי ביטוי דרך המצוות, המנהגים, הטכסים, ביצירה, בתרבות, באוכל ועוד. לראש השנה ויום כיפור - מקום מיוחד במעגל השנה. כל חג וחג נחוג לזכר ארוע היסטורי שעמד במרכזו ואילו במרכזם של חגי תשרי עומד האדם. האדם בימים הנוראים עושה חשבון נפש ועורך מאזן אישי לגבי מעשיו בשנה החולפת, ומקבל החלטות לגבי המשך התנהלותו. על-פי מקורות היהדות המסורתיים "תשובה" משמעותה לאו דוקא מהפך קיצוני באורח החיים, אלא תהליך של תיקון עצמי או שינוי פנימי שבמהלכו מנסה האדם לשפר את עצמו ולהשתנות לטובה. רעיון ה"תשובה" נובע מתוך האמונה בחופש הבחירה של האדם וביכולתו לשנות את עצמו. לצורך זה נקבעו עשרת ימי תשובה שבהם אנו נקראים לערוך חשבון נפש ולבצע "תיקוני דרך".

מטרת הפעילות:

1. ההבנה שהאדם ומעשיו הם העומדים במרכזו של של החג.
2. הבהרת המושגים: - תשובה
 - אחריות אישית
 - וידוי
 - תיקון

אביזרי עזר:

- מאזניים וסימני חג נוספים
- הסיפור: "אבן גדולה ואבנים קטנות" של שלמה אבס (נספח)
- חלוקי נחל
- ארטליין דק בצבעים שונים
- מדבקות שקופות
- דובשניות
- פופים, כריות, שטיחונים

מהלך הפעילות:

את הפעילות רצוי לערוך באווירה מיוחדת: חדר ובו פזורים פופים, כריות, שטיחים. בקבוצות הבוגרים ניתן ליצור פינה בה ידלקו נרות בהשראת האמירה: "כל עוד הנר דולק אפשר לתקן..." החדר יקושט בסימני החג: רימונים, גזר, דבש, יין, בדים לבנים ועוד. במרכז פינת הפעילות יוצבו מאזניים.



חלק א'

1. המדריך ישאל את הילדים מדוע דוקא המאזניים הם שנבחרו לסמלו של החודש?
בשיחה יעלה כי הקב"ה שוקל את מעשינו ולפיהם שוקל את גזר הדין.
האדם צריך לראות את עצמו כאילו מעשיו שקולים, ומעשה אחד יכול להכריע את הכף, לטוב או לרע, והבחירה בידיו. כמו במאזניים: תוספת קטנה בצד אחד יכולה להכריע את כף המאזניים.
2. לשם המחשת הרעיון יחלק המדריך לילדים חלוקי נחל.
הילדים יניחו על שתי כפות המאזניים אבנים. כף אחת מסמלת את המעשים הטובים והשניה את הרעים.
הילדים ינסו לאזן את כפות המאזניים ובהוספת אבן אחת קטנה יטו את הכף, על-פי בחירתם, לצד אחד, וכך הלאה.
3. נבקש מהילדים לתת דוגמאות להתלבטויות הקשורות לשינויים שהיו רוצים לעשות בחייהם. אלו שיקולים לקחו בחשבון, מה הכריע את הכף לקבל החלטה כזו או אחרת? איך ניתן להתקרב למטרה? הערה: כשאחד הילדים ישתף בהתלבטות כדאי לשאול אותו האם היה רוצה לקבל עצות מחבריו. במידה והסכים חשוב שישתף איזו עצה מתאימה לו ומה הוא מתכוון לעשות איתה.

חלק ב'

1. להמחשת המושגים: "אחריות אישית", "וידוי" ו"תיקון" יספר המדריך לילדים את הסיפור "אבן גדולה ואבנים קטנות".
הסיפור עוסק בוידוי ובקושי שבתיקון. הוידוי הוא שלב הכרחי בו מתאר האדם במילים את החטא שחטא. החטא הגדול והמכביד שאינו נותן מנוח הוא לעיתים בר תיקון יותר מן העברות הקלות וחסרות הערך שאנו נוטים, לכאורה, לא "לספור אותם".
2. המדריך יספר את הסיפור עד לקטע "הלכו השתיים לעשות כדבריו".
כאן יעצור המדריך ושאל את חניכיו:
(א) מדוע ביקש מהם הרב לערוך את פעולת איסוף האבנים, ואחר-כך את החזרתם למקומם?
(ב) למי לדעתכם המלאכה תהיה קלה יותר, ומדוע?
3. המדריך יסיים להקריא את הסיפור וידון עם הילדים במשמעות שלו:
(א) מה הקשר בין האבנים למעשים שלנו?
(ב) למה התכוון הרב שאמר: "חטאת לכאורה חטאים קטנים, קלים ושונים"?
(ג) כיצד הסיפור הזה יכול להשפיע עלינו בחיי היום יום שלנו?

חלק ג'

1. בחלק זה של הפעילות יחלק המדריך לילדים חלוקי נחל, ארטליין דק ומדבקות.
2. כל ילד יכין ברכה מעוטרת על גבי חלוק נחל. במידה וחלוקי הנחל נועדו לחלוקה בין ילדי הקבוצה, ידאג המדריך שכל חניך יקבל "אבן טובה" ויכין "אבן טובה". כל ילד יקרא את הברכה שכתב על האבן ויתן אותה לחברו.
חלק זה בא להמחיש שהאבנים שפגיעתן היתה רעה יכולות להיות אבנים טובות. הבחירה להתנהלות החיים שלנו היא בידנו. יש בידי האדם, הפרט, הרבה כוח כדי לקבוע ולהשפיע על מהלך חייו וחיי הסובבים אותו.
3. לסיום, אפשר לחלק דובשניות ולאחל לכולנו שנה טובה ומתוקה.



אָבן גְּדוּלָה וְאַבְנֵי קִטְנוֹת / שלמה עבאס

מִמֶּשׁ לְמִקּוֹם שְׁמִמְנוּ לְקַחְתּוּ אוֹתָם. אַחַר כֵּן שִׁבְנָה אֵלַי וְאָגִיד לָכֵן אֶת דְּבָרַי." יֵצְאוּ הַשְּׂתִיִּים מִלִּפְנֵי הַצַּדִּיק לַעֲשׂוֹת כַּדְּבָרָיו. הָרִאשׁוֹנָה מִצְאָה עַל נִקְלָה אֶת הַמִּקּוֹם שְׁמִמְנוּ לְקַחְתָּהּ אֶת הָאָבן הַגְּדוּלָה, וְתִנִּיחַ אֶת הָאָבן בַּמִּקּוֹמָה. וְהַשְּׂנִיָּה טָרְחָה לְהַחֲזִיר אֶת צְרוּרוֹת הָאָבְנִים לְמִקּוֹם שְׁמִמְנוּ אֶסְפָּה אוֹתָן, אֲדָּךְ לֹא יִכְלָה, כִּי לֹא יִדְעָה לְקַבּוֹעַ אֶת מְקוֹמָן. חֲזָרָה הָאִשָּׁה הַשְּׂנִיָּה אֶל הַיִּשִּׁישׁ עִם מִשְׁאֵל הָאָבְנִים הַקִּטְנוֹת, וְהָאִשָּׁה הָרִאשׁוֹנָה אֵלַי בְּיָדַיִם רִיקוֹת. וַיֹּאמֶר הַזְּקֵן: "עֲתָה אָגִיד לָכֵן אֶת דְּבָרַי. אֶת הָרִאשׁוֹנָה, הִנַּחְתָּ אֶת הָאָבן הַגְּדוּלָה בַּמִּקּוֹמָה כִּי זָכַרְתָּ מִנִּי לְקַחְתָּ אוֹתָהּ. כֵּן גַּם עֲנִין עֲוֹנָדָּךְ, אֶת זָכַרְתָּ אֶת חֲטָאֲךָ, עֲנִיתָ אֶת נַפְשְׁךָ, נִשְׂאתָ בְּתוֹכָחֹת אֲנָשִׁים שְׁנִזְפוּ בְּךָ, וּמִצְפּוֹנָדָּךְ לֹא נָתַן לְךָ מְנוּחַ כִּי רָצִיתָ לְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה. לְאַחַר שֶׁהִתְוַדַּית עַל חֲטָאֲךָ – אֱלוֹקִים סָלַח לְךָ, וְאֵילוּ אֶת, בְּעֵלְת הָאָבְנִים הַקִּטְנוֹת, חֲטָאתָ לְכַאוֹרָה חֲטָאִים קִטְנִים, קָלִים וְשׁוֹנִים. הֵם לֹא הִכְבִּידוּ עַל לְבַבְךָ וְלֹא הִכְאִיבוּ לְךָ, לֹא הִתְחַרְטָת עֲלֵיהֶם וּמִצְפּוֹנָדָּךְ אֵינִי מִיִּסְרָדָּךְ. אֶת גַּם אֵינְךָ זוֹכֵר לְמִי חֲטָאתָ וְנִרְאָה לְךָ שְׂאֵלוּ הֵיוּ רַק עֲבֵרוֹת קָלוֹת. כֵּן גַּם בְּמַעֲשֶׂיךָ הַיּוֹם – לֹא יִכְלַת לְמַצּוֹא אֶת מְקוֹם הָאָבְנִים הַקִּטְנוֹת. וְאֵיךְ יִסְלַח לְךָ הָאֱלוֹקִים? עֲלִיךָ לְדַעַת לְמִי חֲטָאתָ, לְהִתְחַרְט וּלְבַקֵּשׁ אֶת סְלִיחָתוֹ, וְרַק אַחַר כֵּן יִסְלַח לְךָ גַּם הָאֱלוֹקִים." שְׂתֵי הַנָּשִׁים עֲזְבוּ אֶת הַצַּדִּיק, כְּשֶׁכָּל אַחַת מֵהֶן פּוֹנָה לְדַרְכָּהּ וּמֵהֲרַחֵת בְּדְבָרַי הַצַּדִּיק.

הִיָּה הִיָּה יְהוּדִי צַדִּיק שֶׁהָיָה אֲהוּב וּמְכַבֵּד עַל כָּל הַבְּרִיּוֹת. אֲנָשִׁים וְנָשִׁים הָיוּ בָּאִים אֵלָיו לְבַקֵּשׁ אֶת בְּרַכְתּוֹ וְלְהִתְוַדּוֹת לִפְנֵיו עַל חֲטָאֵיהֶם.

בְּאַחַד הַיָּמִים בָּאוּ אֵלָיו שְׂתֵי נָשִׁים וּבְרַכּוּהוּ לְשִׁלּוּם. כְּשֶׁשָּׁאֵל אוֹתָן לָשֵׁם מִה בָּאוּ אֵלָיו, עָנְתָה הָאֶחָת: "בָּאתִי לְהִתְוַדּוֹת עַל חֲטָא כְּבֵד שֶׁחֲטָאתִי. אֲמַנָּם כִּבֵּר בְּקִשְׁתִּי סְלִיחַת הָאֲדָם שֶׁהִסְבּוֹתִי לוֹ רָעָה, וּבְכָל זֹאת אֵין מִצְפּוֹנִי נוֹתֵן לִי מְנוּחָה, כִּי אֵינְנִי יוֹדַעַת אִם הָאֱלוֹקִים סָלַח לִי, כִּי חָמוּר מְאֹד הַחֲטָא שֶׁעָשִׂיתִי. בְּקִשְׁתִּי הִיא כִּי גַם הָאֱלוֹקִים יִסְלַח לִי."

וְהַצַּדִּיק – שׁוֹמֵעַ וּמַחְרִישׁ.

אַחַר פָּנָה אֶל הָאִשָּׁה הַשְּׂנִיָּה וַיִּשְׁאַלְנָהּ: "וּמָה לְךָ?"

וְתַעַן הָאִשָּׁה וַתֹּאמֶר: "אֲנִי רַק לוֹיִתִי אֶת חֲבֵרְתִי זֹו שֶׁבָּאָה לְהִתְוַדּוֹת לִפְנֵיךָ זֶה עֲתָה." "וּמָה רָצוֹנְךָ בְּכָל זֹאת?" שָׁאֵל הַצַּדִּיק.

"אֲשַׁמַּח לְקַבֵּל אֶת בְּרַכְתְּךָ," עָנְתָה הָאִשָּׁה. "יָפָה מְאֹד," עָנָה הַצַּדִּיק, "בְּרַכְתִּי נִתְּוֶנָה לְךָ, אֲדָּךְ חֲשַׁבְתִּי הֵיטֵב, שְׁמָא גַם לְךָ יֵשׁ עַל מָה לְהִתְוַדּוֹת."

וַתֹּאמֶר לוֹ הָאִשָּׁה הַמְּלוּהָ: "אֵין כָּל דְּבַר הַמְּכַבֵּד עַל מִצְפּוֹנִי, בְּרוּךְ הַשֵּׁם. וְאִם חֲטָאתִי – הִרִי אֵלוּ רַק חֲטָאִים קִטְנִים, עֲבֵרוֹת קָלוֹת וְחִסְרוֹת עֲרָךְ, וְאֵין טַעַם לְגִזּוֹל מִזְמַנְךָ וּלְסַפֵּר אוֹתָן. אֵלוּ עֲבֵרוֹת שֶׁל מָה בְּכֵךְ."

אֲזַ אָמַר הַצַּדִּיק לְאִשָּׁה הָרִאשׁוֹנָה: "דְּאִיתִי כִּי נִכְנַע לְבַבְךָ, וְלָכֵן זֹאת עָשִׂי, בְּתִי צְאִי אֶל מַעְבַּר לְגִדְרֵי בֵּיתִי, חֲפְשִׁי וְהִבִּיאִי לִי אָבן גְּדוּלָה וּכְבֵדָה כְּכֹל אֲשֶׁר תוּכְלִי לְשַׂאת, כִּי גְּדוֹל הַחֲטָא שֶׁחֲטָאת."

וְאֵל הַשְּׂנִיָּה פָּנָה וַאֲמַר: "גַּם אֶת צְאִי, וְצַבְרֵי אָבְנִים קִטְנוֹת, כִּי עֲבֵרוֹתֶיךָ קִטְנוֹת הֵיוּ."

יֵצְאוּ שְׂתֵי הַנָּשִׁים וַעֲשׂוּ כְּמִצְוֹתָיו. הָאֶחָת הִבִּיאָה אָבן גְּדוּלָה וּכְבֵדָה וְהַשְּׂנִיָּה הִבִּיאָה שֶׁקַּ וְבוּ צְרוּרוֹת אָבן קִטְנִים. הָעֵבִיר הַיִּשִּׁישׁ עֲנִינוּ הַזְּקֵנוֹת עַל פְּנֵי הָאָבן וְהַצְּרוּרוֹת וַיֹּאמֶר לָהֶן: "הִיטְבַתֶּן לַעֲשׂוֹת. וְעֲתָה, הוֹאֲלֶנָּה וְהַחֲזִרְנָה אֶת הָאָבן וְאֶת צְרוּרוֹת הָאָבְנִים



